

FAMILIEPANELSUNDERSØGELSE

ANALYSENOTAT: 05:23

Inflationen og ophøret af midlertidigt børnetilskuds betydning for børnefamilier i Danmark

Indholdsfortegnelse

Inflationen skaber fortsat pres på sårbare børnefamiliers økonomi	3
Forældrene bekymrer sig over økonomiens indvirkning på børnene deltagelse i fællesskaber	5
Mere end hver tredje oplever behov for hjælp til håndtering af privatøkonomien	10
Ophør af børnetilskud skaber øget pres på børnefamiliers økonomi	12
Om Familiepanelsundersøgelsen.....	14

FAMILIEPANELSUNDERSØGELSE MED FOKUS PÅ GRAVIDE OG BØRNEFAMILIERS OPLEVELSE AF INFLATION OG STIGENDE PRISERS BETYDNING FOR FAMILIENS ØKONOMI

ANALYSENS HOVEDRESULTATER:

- 1 Forældre i Mødrehjælpen's Familiepanel beretter, at det inden for de sidste tre måneder har været svært at få råd til at købe grundlæggende fornødenheder, som sund kost (77 pct.), lægeordineret medicin (65 pct.) samt at få tre måltider om dagen (64 pct.).
- 2 Størstedelen af forældrene oplever generelt, at det er svært at få råd til at give deres børn oplevelser i fritiden (87 pct.), sende dem til fritidsaktiviteter (67 pct.), give dem nyt tøj og nye sko (83 pct.), ny teknologi (83 pct.), gaver (72 pct.) samt sund mad (55 pct.).
- 3 Forældrene bekymrer sig om deres børn kommer til at stå uden for fællesskabet, fordi de ikke deltager i fritidsaktiviteter og fravælger fællesskaber med kammeraterne på grund af familiens lave økonomiske råderum, som opleves som skamfuldt.
- 4 Mere end hver tredje forælder i Familiepanelet oplever behov for hjælp til håndtering af familiens økonomi. Hjælpen opsøges sporadisk og flertallet oplever ikke at få den hjælp de har brug for.
- 5 Ophøret af det midlertidige børnetilskud betyder, at forældrene bliver ekstra økonomisk presset i en sådan grad, at nogle forældre optager lån hos familie og venner for at få enderne til at hænge sammen.

OM MØDREHJÆLPENS FAMILIEPANEL

Mødrehjælpen's Familiepanel består af 1.135 gravide og forældre, der har brugt Mødrehjælpen's tilbud, såsom rådgivning, modtaget julehjælp/sommerferiehjælp eller deltaget i frivillige aktiviteter lokalt. Vi spørger løbende familierne fra panelet ind til forskellige aktuelle temaer vedrørende familielivet, som skal styrke viden om udsatte og sårbare gravide og børnefamiliernes levevilkår i Danmark. Læs mere her: <https://moedrehjaelpen.dk/familiepanelet/>

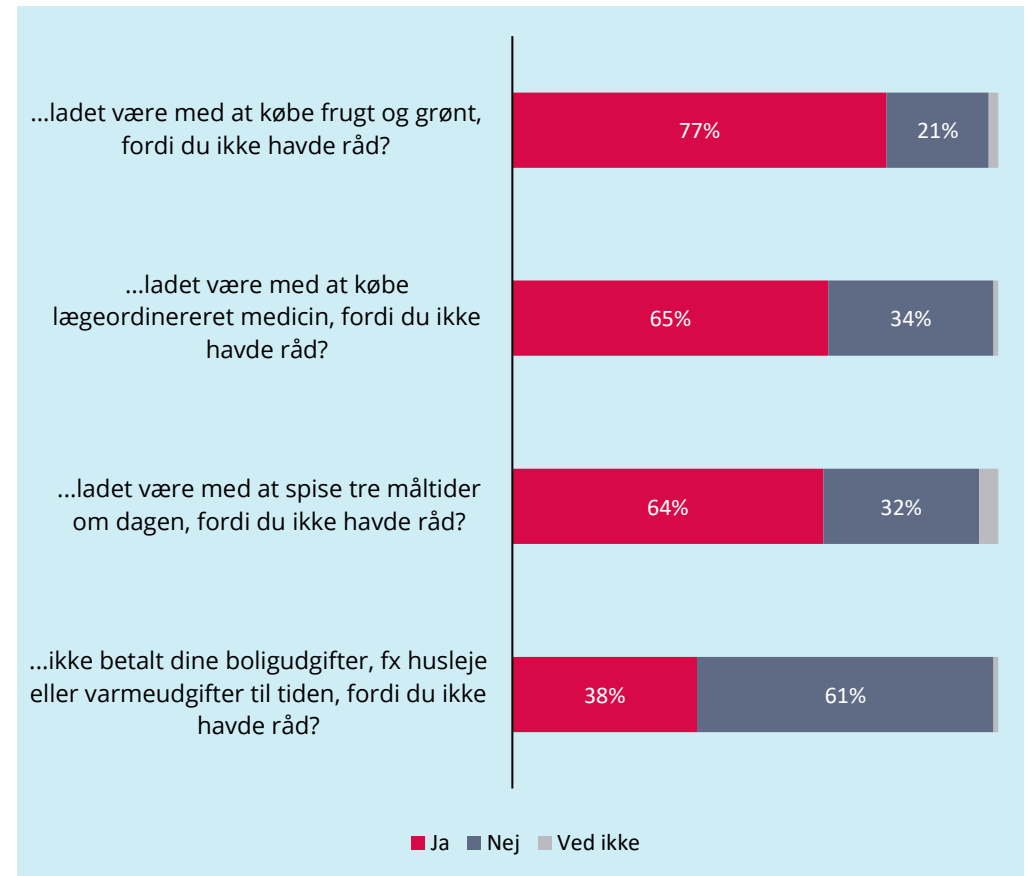
Inflationen skaber fortsat pres på sårbare børnefamiliers økonomi

Børnefamilierne, der gør brug af Mødrehjælpens aktiviteter eller rådgivning, har svært ved at få økonomien til at gå op, når det handler om indkøb til dagligdagen og betaling af faste udgifter.

Vores undersøgelse viser, at 77 pct. af forældrene fra Familiepanelet har undladt at købe frugt og grønt og 64 pct. har undladt at spise tre måltider om dagen indenfor de seneste tre måneder, fordi de ikke havde råd. 65 pct. angiver, at de ikke har købt lægeordineret medicin, fordi de ikke havde råd, mens 38 pct. ikke har betalt boligudgifter, såsom husleje og varme inden for de seneste tre måneder.

Udover, at det kan være svært at få økonomien til at hænge sammen ift. dagligdagens indkøb og udgifter, er det også svært for de fleste i Familiepanelet at få råd til at give deres børn, hvad de har brug for. Størstedelen af forældrene, der har besvaret vores undersøgelse til Familiepanelet, oplever generelt at have svært ved at få råd til at give deres børn forskellige ting – både hvad angår oplevelser og deltagelse i fritidsaktiviteter og sund kost, nyt tøj og sko, teknologi samt medicin.

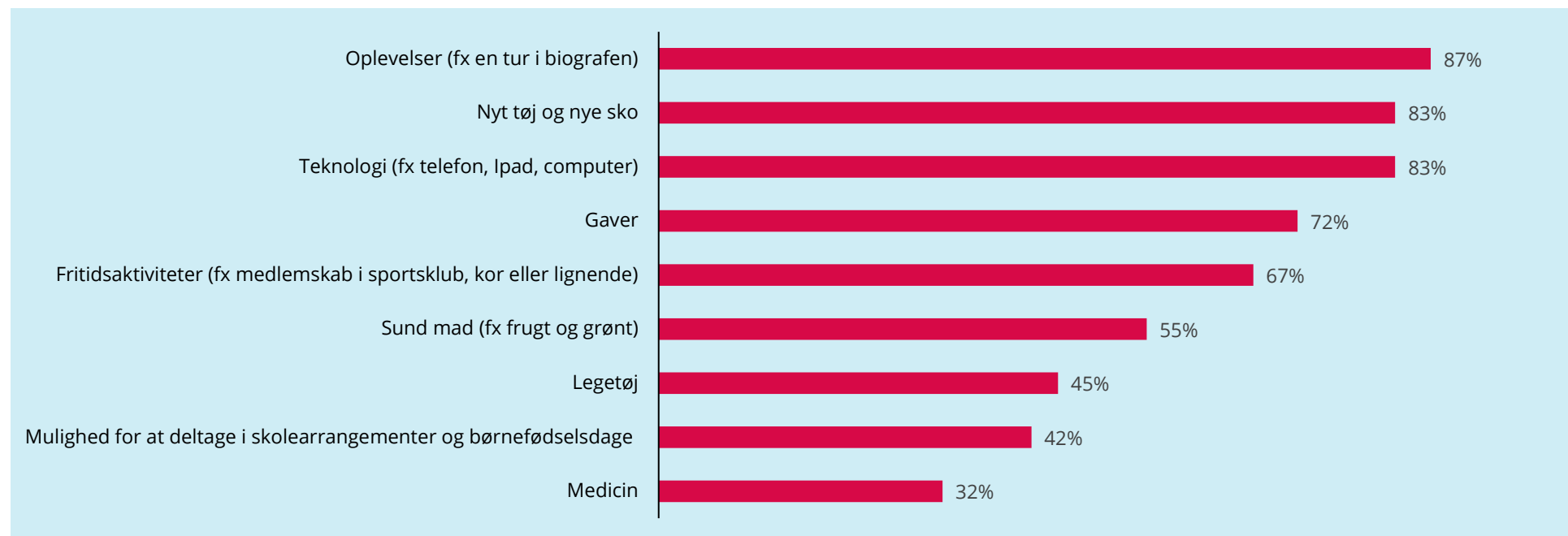
FIGUR 1 HAR DU INDEN FOR DE SIDSTE 3 MÅNEDER...

FIGURNOTE: UNDER 5 PCT. FREMGÅR IKKE MED ANDELE. ANTAL RESPONDENTER: 732.

Næsten ni ud af ti (87 pct.) af forældrene har svært ved at få råd til oplevelser, som fx en tur i biografen, 72 pct. har svært ved at købe gaver og 67 pct. har svært ved at få råd til deres børn fritidsaktiviteter – og næsten halvdelen (42 pct.) har svært ved at få råd til, at deres børn deltager i skolearrangementer og børnefødselsdage. Størstedelen (83 pct.) har derudover svært ved at få råd til at give deres børn nyt tøj og sko, mens hver tredje (32 pct.) generelt har svært ved at få råd til deres børns medicin.

FIGUR 2 OPLEVER DU GENERELT, AT DET ER SVÆRT AT FÅ RÅD TIL AT GIVE DINE BØRN...

ANTAL RESPONDENTER: 729.

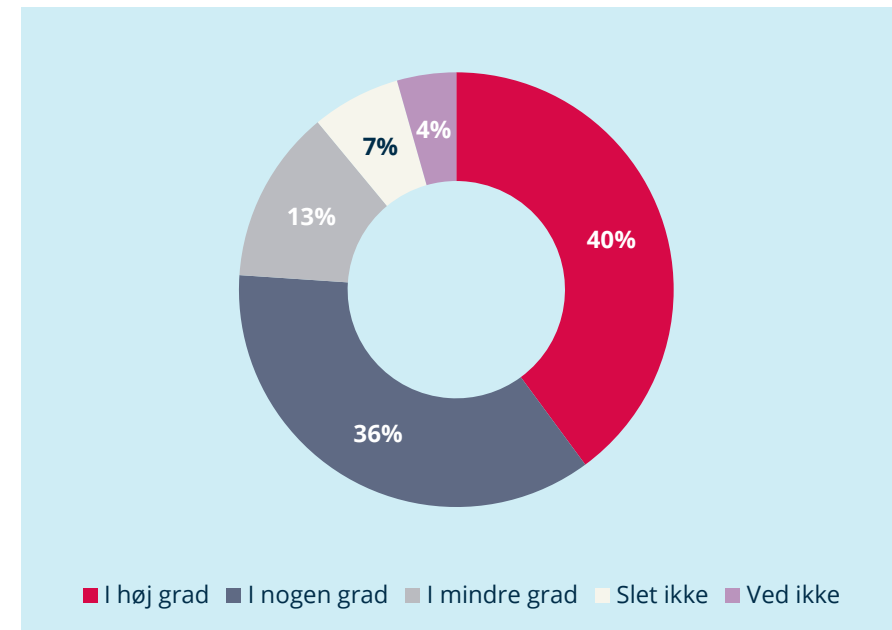
Forældrene bekymrer sig over økonomiens indvirkning på børnenes deltagelse i fællesskaber

Et tidligere analysenotat fra 2022 med Mødrehjælpens Familiepanel viser, at flere af Mødrehjælpens brugere oplever, at deres børn bliver isoleret fra fællesskabet, fordi økonomien ikke rækker til at kunne afholde og deltage i arrangementer med børnenes venner, såsom børnefødselsdage.¹ Denne undersøgelse bekræfter dette billede. Samtidig ses det, at der også eksisterer en frygt i forhold til, at deres børn føler sig uden for fællesskabet. Det er altså både noget, forældrene frygter vil ske – og som de oplever sker – som konsekvens af familiens økonomiske situation.

Panelundersøgelsen indikerer derudover, at det har en negativ påvirkning på forældrenes selvfølelse, når de ikke har råd til at give deres børn det, de har brug for. Forældrene beretter fx om at føle skam ved ikke at kunne købe det, deres børn har behov for eller at føle sig som en dårlig forælder.

Næsten halvdelen af de deltagende i undersøgelsen (40 pct.) frygter i høj grad, at deres børn føler sig uden for fællesskabet. Over hver tredje (36 pct.) frygter det i nogen grad, mens 13 pct. frygter det i mindre grad.

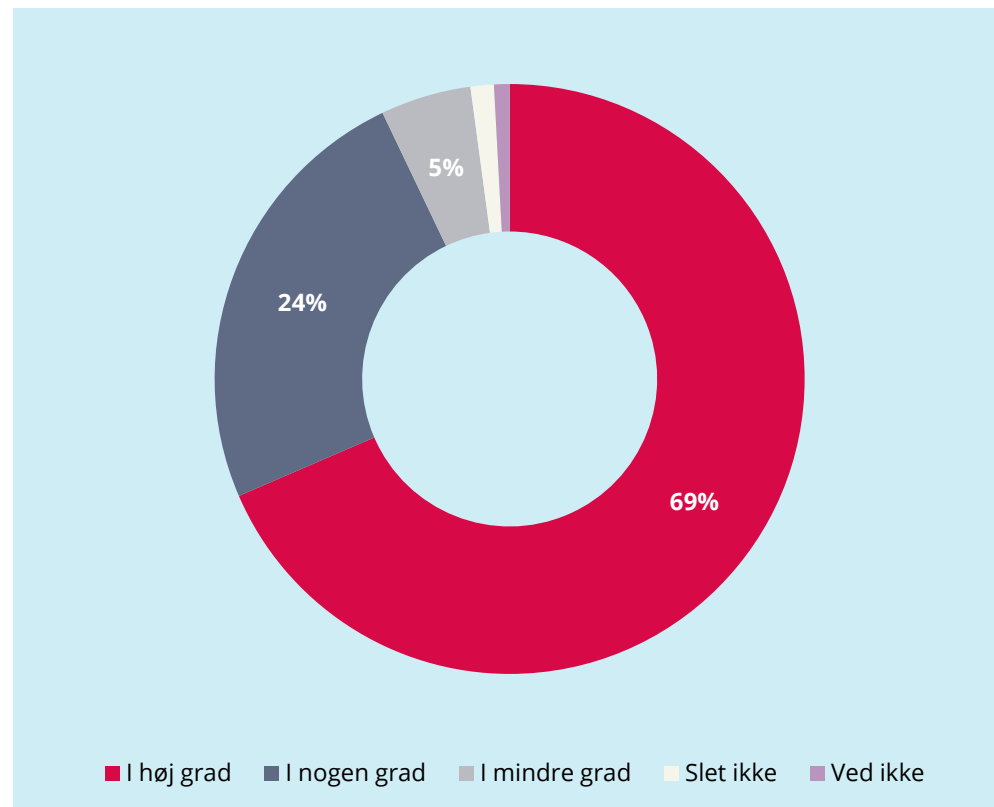
FIGUR 3 FRYGTER DU, AT DINE BØRN FØLER SIG UDEN FOR FÆLLESSKABET? FX I FORBINDELSE MED SKOLE- OG FRITIDSAKTIVITETER ELLER I FORBINDELSE MED SOCIALE RELATIONER?

ANTAL RESPONDENTER: 705.

¹ Mødrehjælpen Tema: "Inflationen rammer familier skævt." Oktober 2022. Kan tilgås [her](#).

FIGUR 4 | HVILKEN GRAD FØLER DU SKAM VED IKKE AT HAVE RÅD TIL AT GIVE DINE BØRN DET, DE HAR BRUG FOR?

**FIGURNOTE: UNDER 5 PCT. FREMGÅR IKKE MED ANDELE.
ANTAL RESPONDENTER: 705.**

Ni ud af ti af de forældre, der har deltaget i panelundersøgelsen, føler desuden i nogen eller i høj grad skam over ikke at kunne give deres børn de ting, de har behov for. 5 pct. har oplevet det i mindre grad.

Dette billede tegner sig også i de mange beretninger, som forældrene har delt med Mødrehjælpen. Her udtrykker forældrene, at der er en stor sorg forbundet med, at børnene ikke oplever at kunne være en del af fællesskabet.

Flere af forældrene fra panelet fortæller, hvordan de frygter, at deres børn vil blive mobbet på grund af ikke at have de ting, de andre børn har, eller som det forventes, at børnene skal have.

Nogle forældre prøver at holde det skjult for deres børn, at de ikke har råd til de ting, der kan være behov for derhjemme. En af mødrene beskriver fx, at hun føler hun må lyve, når der er noget, børnene rigtig gerne vil, som de andre børn fra skolen har prøvet, såsom at tage i svømmehallen.

En anden mor fortæller, at hendes datter på ni år mærker den skam og bekymring, som hun prøver at skjule for datteren.

Prøver at holde det skjult for mit barn så godt som muligt.

Enlig mor i 40'erne til et barn på 8 år, på ledighedsydelse.

Børn mærker vores skam og bekymring selv om vi skjuler det så godt vi kan. (...) Min datter på ni må selv betale for sin klaverundervisning og spejder, da jeg ikke kan finansiere det længere, så hun ønsker sig penge i gave til netop det og bruge sin lommepengeopsparing på det.

Enlig mor i 30'erne til tre børn, på ledighedsydelse.

Når man må melde pas til noget som ens børn rigtigt gerne vil og stikker dem en hvid løgn. Og de kommer i skole og alle de andre snakker kun om hvor sjovt det var. Trampolinpark, bio, svømmehal osv.

Mor med partner på kontanthjælp med tre børn, på kontanthjælp.

Altså vi klarer den jo, men der er bare ikke til sjov og må nogle gange aflyse til fødselsdage, fordi der ikke er råd til transport eller gaver. Vi kommer aldrig rigtigt ud, fordi tingene er så dyre. Og vil jo heller ikke være en nederen mor, der siger nej til is eller en pølse, så hellere undgå de situationer.

Enlig mor i 30'erne til to børn, i ressourceforløb.

Flere forældre fortæller, at de selv undværer ting for, at deres børn kan deltage i de sociale ting med vennerne.

Mens flere af forældrene prøver at skjule de økonomiske forhold i hjemmet, taler andre med deres børn om situationen, da det kan være svært at skjule, når man ikke har råd til de ting, andre børn og familier har.

En af mødrene fra panelet fortæller, at hun har opdraget sin søn til at vænne sig til ikke at have så meget, hvilket hun ikke selv havde som barn, samt at hun oplever, at han klarer sig fint under de omstændigheder. Hun skammer sig dog stadig og er ked af ikke at kunne give ham mere. Dette indikerer, at det omkringliggende samfunds opmærksomhed på økonomiske forhold og normer til, hvad man skal have mulighed for at kunne købe, sætter sig følelsesmæssigt negativt som forventninger til familierne.

”

Han blev opdraget at vænne sig til, at vi ikke har så meget penge som andre, og han klarer sig fint med det (synes jeg). Han har ikke sin mobil og han brugte min computer, som eneste i sin klasse. Vi rejser næsten slet ikke (kun om sommeren) og han besøgte næsten ingen steder uden for Kbh. Så, jeg blev opdraget til at blive beskeden og lærte ham det samme. Jeg ved ikke, om det er godt for ham, men han har ro med det. Jeg skammer mig stadig og er ked af, at jeg ikke kan give ham mere.

Enlig mor i 40'erne, på kontanthjælp.

Det er svært ikke at kunne give sine børn samme teknologiske muligheder som kammeraterne. Men som enlig mor på førtidspension, der er oppe imod forældrepar med høje lønninger, så er det ikke en mulighed.

Enlig mor i 30'erne, på førtidspension.

Jeg syntes det gør så vanvittig ondt, altid at måtte sige nej... og det gør endnu mere ondt, at min søn på 13 år nu helt er holdt op med at spørge! For han kender svaret og vil ikke være til besvær, som han har sagt... det gør virkelig ondt, når man aldrig kan tilbyde nyt tøj men altid må sige: "Vi kigger i genbrugen". Det var nemmere da mine drenge var yngre... nu vil de gerne være som de andre i klassen.

Gift mor i 40'erne, på førtidspension.

Min datter brokker sig ikke, hun forstår vores situation og siger, at vi klarer os. Jeg ved også, at hun nogle gange siger ting, for ikke at bekymre mig, men jeg ved ikke, hvad jeg skal gøre. Jeg ville ønske jeg kunne skabe bedre vilkår for hende, så hun ikke skal leve i den store sociale arv, jeg er ved at grave hende ned i.

Enlig mor til et barn, på kontanthjælp.

Forældrene oplever også, at børnene tager ansvar for familiens manglende økonomiske råderum og selv fravælger eller ikke beder om ting, som deres venner har. Det kan være af frygt for at gøre forældrene kede af det, eller fordi de er flove over familiens økonomiske situation. Forældrene i Familiepanelet oplever også, at børnene må bortforklare eller lyve om, hvorfor de ikke kan deltage i aktiviteter med klassekammeraterne, eller hvorfor de ikke har en computer med i skolen, som det ellers forventes af lærere og venner. Hertil vælger nogle forældre bevidst ikke at sætte familien i de situationer, hvor børnene må undvære, ved ikke at deltager i arrangementer, fødselsdage eller lignende.

Min datter på 13 siger *"Mor, jeg løber snart tør for undskyldninger for, hvorfor jeg ikke kan være med"* (til aktiviteter der koster penge eks. i ungdomsklubben).

Enlig mor i 40'erne til to børn, i ressourceforløb.

Det føles ekstremt uværdigt og skamfuldt ikke at kunne få råd til basale ting som nødvendigt nyt tøj og sko til min søn. Samt helt almindelige daglige indkøb af mad, medicin, shampoo, deodorant mv. er blevet en kamp at få råd til. Jeg håber, at han ikke altid lægger mærke til, hvor slemt det står til!

Mor i 50'erne til et barn, på førtidspension.

I og med at børn fra ca. 9-10 års-alderen ønsker sig og mangler ting, som mange af deres jævnaldrende har, sætter fattigdom et særligt præg på deres barndom - desværre. Og ift. når de skal i gymnasiet, er der særlige krav til fx. Computer, som de skal have samt studieture, hvilket sætter skamfølelsen over at være fra en fattig familie i et større perspektiv. Har personligt en søn som stod uden computer i 2 mdr. fordi vi ikke havde råd og han måtte selv bidrage med hans fritidsarbejde for at vi kunne få råd til at købe en brugt. Han fik mange kommentarer både fra flere lærer og elever om, at han ikke tog gymnasiet seriøst! Hvilket bare ikke var tilfældet - han var bare for flov til at sige at det var pga. at vi ikke havde råd og løj og sagde, at hans computer var til reparation.

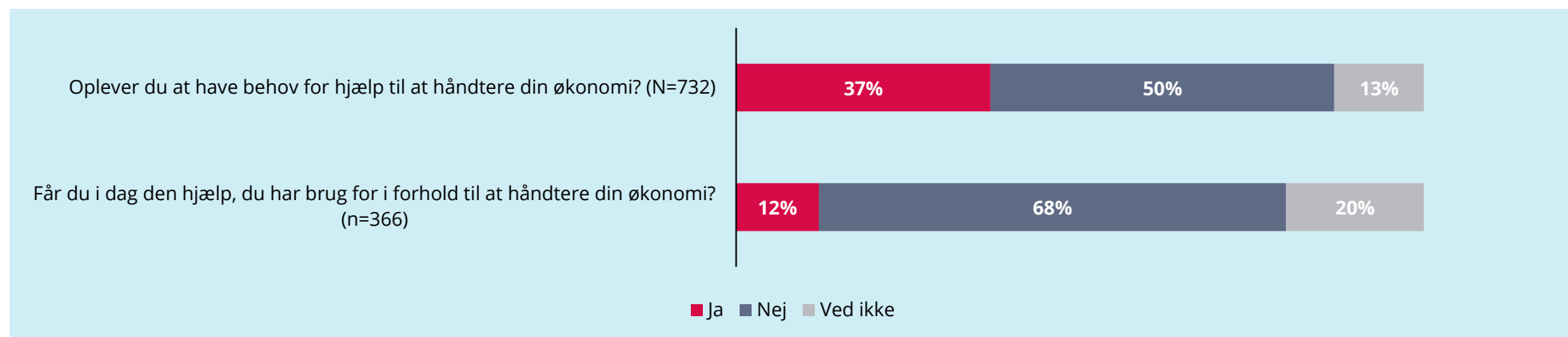
Enlig mor i 40'erne til et barn, på arbejdsløshedsdagpenge.

Mere end hver tredje oplever behov for hjælp til håndtering af privatøkonomien

Det kan være svært at få overblik over privatøkonomien, hvilket også afspejles blandt deltagerne i Mødrehjælpens Familiepanelsundersøgelse, idet mere end hver tredje paneldeltager oplever behov for hjælp til håndtering af økonomien (37 pct.). Ud af de 50 pct., som har svaret "Ja" eller "Ved ikke" til, at de oplever at have et behov for hjælp til at håndtere deres økonomi, er det kun 12 pct. der reelt får den hjælp, som de har brug for. Hele 68 pct. svarer "nej" til, at de ikke får den hjælp, som de behøver. Hertil beretter paneldeltagerne om sporadisk hjælp, som de får fra familie og venner, en rådgiver i kommunen eller banken.

Selv om der er hjælp at få, kan det være svært at finde frem til hjælpen og tilmed at have overskuddet til at opsøge den. Selv om at økonomien i sig selv kan være en udfordring, fortæller et par forældre, at det ikke er økonomien i sig selv, der er problemet, men det at kæmpe med sygdom og det psykiske pres, som økonomien efterlader familier med.

FIGUR 5 PANELET OPLEVELSE AF BEHOV FOR HJÆLP OG OM DE I DAG FÅR DEN HJÆLP DE HAR BRUG FOR (ANGIVET I PROCENT)

Alt for lidt fokus på, hvor meget dårlig økonomi tynger én psykisk.

Mor i 40'erne til tre børn, på SU.

Jeg er ked af, at det ofte er økonomi, der bliver set som det problem. For mig er det min sygdom og manglende hjælp, der er problemet.

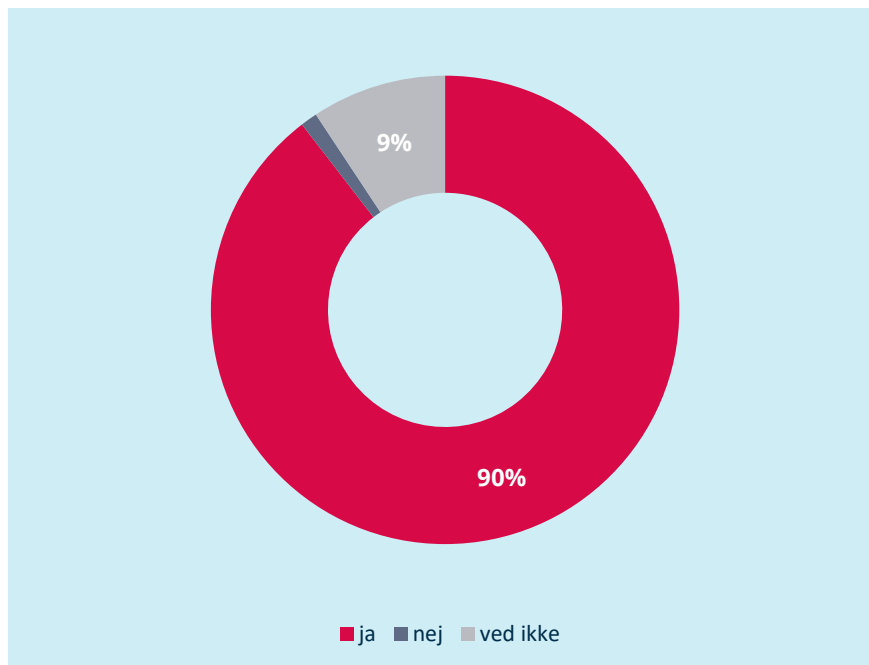
Mor i 50'erne til to børn, på førtidspension.

Jeg vil ønske, at jeg kunne gøre mere end jeg gør, men har måttet kæmpe de sidste 10 år bare for at få den rette hjælp til min søn, hvilket både har kostet dyrt økonomisk og personligt. Jeg vil ønske jeg havde overskud til at søge et legat eller noget, så vi bare kunne få en oplevelse/sommerferie sammen, men har ikke energien til det.

Mor i 40'erne til et barn, på førtidspension.

Ophør af børnetilskud skaber øget pres på børnefamiliers økonomi

FIGUR 6 HAR DU VÆRET NØDT TIL AT UNDVÆRE NOGET I DIT ELLER DIN FAMILIES FORBRUG EFTER DET MIDLERTIDIGE BØRNETILSKUD ER OPHØRT? (FX MAD, MEDICIN, OPLEVELSER MV.)

ANTAL RESPONDENTER: 86.

Mødrehjælpen har spurgt Familiepanelet to måneder efter ophøret af det midlertidige børnetilskud, hvilken betydning det har haft på familiernes private økonomi, at de ikke længere modtager tilskuddet.

86 paneldeltagere har modtaget det midlertidige børnetilskud – og heraf beskriver 90 pct., at de har været nødsaget til at undvære noget i familiens forbrug efter, at børnetilskuddet er ophørt. Her har størstedelen skåret fritidsforførelser, som fx biograftur (73 pct.), fritidsaktiviteter (52 pct.), gaver (62 pct.) fra. Men det er også basale nødvendigheder som tøj og sko (79 pct.), mad (52 pct.), medicin (52 pct.) samt internet/TV (35 pct.) børnefamilierne har måtte undvære.

OM DET MIDLERTIDIGE BØRNETILSKUD

Det midlertidige børnetilskud var et skattefrit tilskud til familier med børn under 15 år, der modtog kontanthjælp, uddannelseshjælp, selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse, eller familier med nedsat kontanthjælp eller uddannelseshjælp. Det midlertidige børnetilskud er nu ophørt, og sidste udbetaling fandt sted i februar 2023.

Flere af paneldeltagerne beretter, at de har optaget lån ifm. ophør af børnetilskuddet (73 pct.), da det er svært at få enderne økonomisk til at hænge sammen. Størstedelen har lånt penge af deres nærmeste – familie (75 pct.) og/eller af venner (57 pct.).

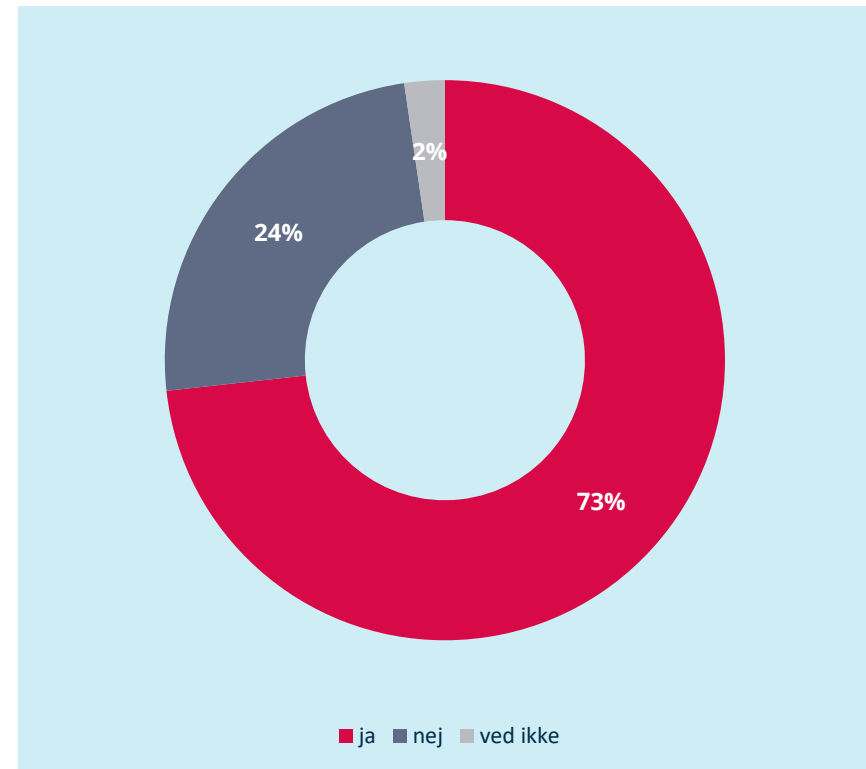
”

Når man kun har 1200 kr. i rådighedsbeløb, efter at vi havde ca. det dobbelte, da jeg fik midlertidigt børnetilskud er det blevet endnu mere håbløst af få pengene til at slå til.
Enlig mor i 50'erne til et barn på 16 år.

Jeg er desværre nødsaget til at bruge mine kvartals-børnepenge på at betale nogle mindre gældsposter ud, så disse månedlige afdrag bliver frigivet i vores månedlige budget. Det resulterer jo så desværre i, at der er det mindre til fornødenheder såsom tøj og sko til min datter, da hun er vokset ud af sit nuværende. Jeg har ligeledes måtte opgive min a-kasse og mistet 18 års anciennitet, da jeg i vores nuværende økonomiske situation har brug for at bruge de 517 kr. andet steds.

Enlig mor i 30'erne til et barn på 2 år.

FIGUR 7 HAR DU I FORBINDELSE MED DET MIDLERTIDIGE BØRNETILSKUDS OPHØR VÆRET NØDT TIL AT LÅNE PENGE?

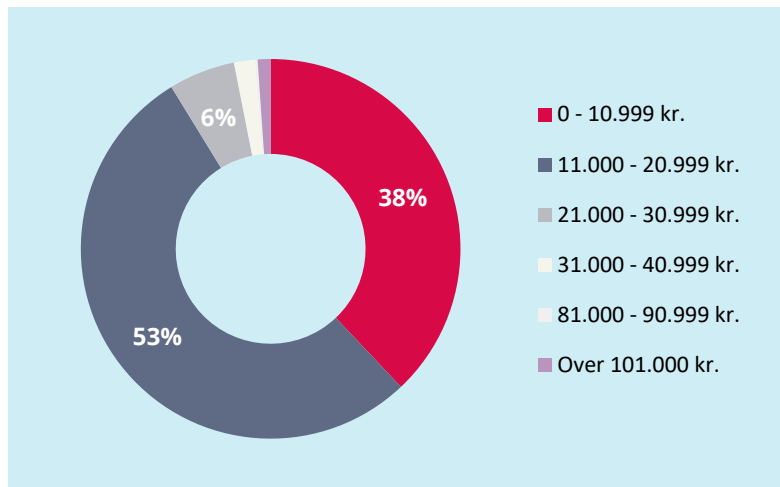
ANTAL RESPONDENTER: 86.

Om Familiepanelsundersøgelsen

Denne undersøgelse består af data fra Mødrehjælpen's Familiepanel. Familiepanelsundersøgelsen består af et spørgeskema, som er besvaret af 757 paneldeltagere. Ud af Mødrehjælpen's samlede Familiepanel på 1.135 deltagere, giver det en svarprocent på 67 pct. Alle paneldeltagerne har gjort brug af Mødrehjælpen's tilbud, fx fået rådgivning, deltaget i frivillige aktiviteter og/eller ansøgt/modtaget en uddeling, som fx julehjælp eller sommerhjælp.

Undersøgelsen har haft til formål at afdække, hvordan inflationen og de stigende priser, rammer børnefamilier i Danmark, samt herunder at undersøge, hvilken betydning det har for børnefamilierne, at det midlertidige børnetilskud er ophørt. Undersøgelsen består både af kvantitative besvarelser, samt åbne spørgsmål til paneldeltagerne, hvor de har haft mulighed for at give mere dybdegående beskrivelser.

FIGUR 8 HUSSTANDENS SAMLEDE MÅNEDLIGE INDKOMST EFTER SKAT

ANTAL RESPONDENTER: 548.

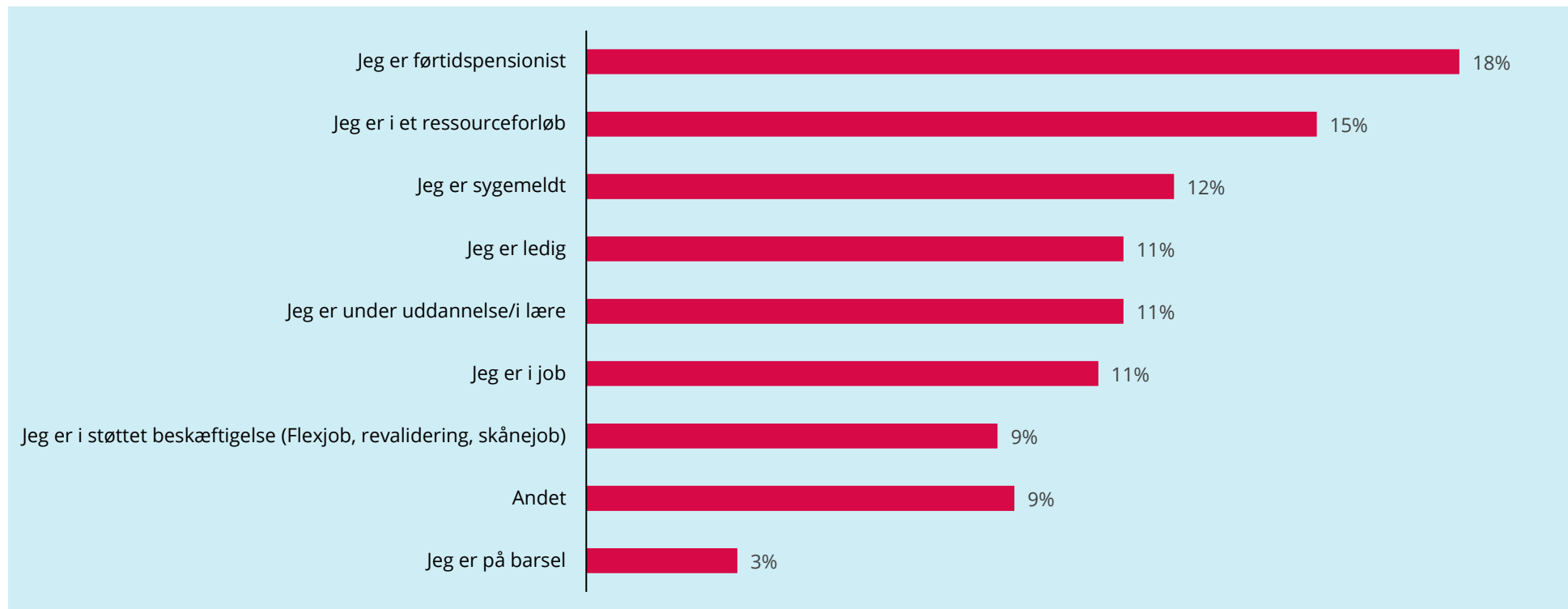
Hvem har deltaget i Familiepanelsundersøgelsen?

Størstedelen af deltagerne i undersøgelsen er kvinder (93 pct.) mens 7 pct. er mænd. Flest er i 30'erne (32 pct.) eller 40'erne (47 pct.).

Størstedelen er uden for arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet, idet 67 pct. enten er ledige, førtidspensioner, i ressourceforløb, støttet beskæftigelse, eller sygemeldte. Ca. én ud af fem er under uddannelse eller i arbejde (22 pct.). 3 pct. er på barsel. 91 pct. har en samlet husstandsindkomst på under 21.000 kr. om måneden – og 38 pct. under 11.000 kr. Deltagerne bor i 87 af landets 98 kommuner.

Paneldeltagernes familieforhold er karakteriseret ved, at de oftest er enlige (71 pct.) eller er gift/samboende med en kæreste (18 pct). Derudover skal deltagerne i panelet enten være gravide eller have børn under 18 år. Gennemsnitligt har forældrene to børn.

FIGUR 9 BESKÆFTIGELSESSITUATION FOR DELTAGERE AF PANELUNDERSØGELSEN

ANTAL RESPONDENTER: 571.

OM MØDREHJÆLPEN

Mødrehjælpen støtter og styrker børnefamilier og gravide gennem professionel rådgivning og frivillige aktiviteter. En vigtig del af Mødrehjælpens formål er at arbejde for øget offentlig og politisk forståelse for gravides og børnefamiliers vilkår og sikre, at flere sårbare familier kommer til orde. I 2022 fik 58.035 personer rådgivning, økonomisk støtte eller deltog i frivillige aktiviteter gennem Mødrehjælpen.

KONTAKT

Undersøgelsen er udarbejdet i Mødrehjælpens afdeling for Politik, Analyse og Kommunikation.

Analyseansvarlige: Helle Dalgaard Lauridsen og Signe Nebelong.

Har du spørgsmål til undersøgelsen, kan du henvende dig til Presseansvarlig Thea Gregersen tgr@moedrehjaelpen.dk, tlf. 61 96 65 71.

